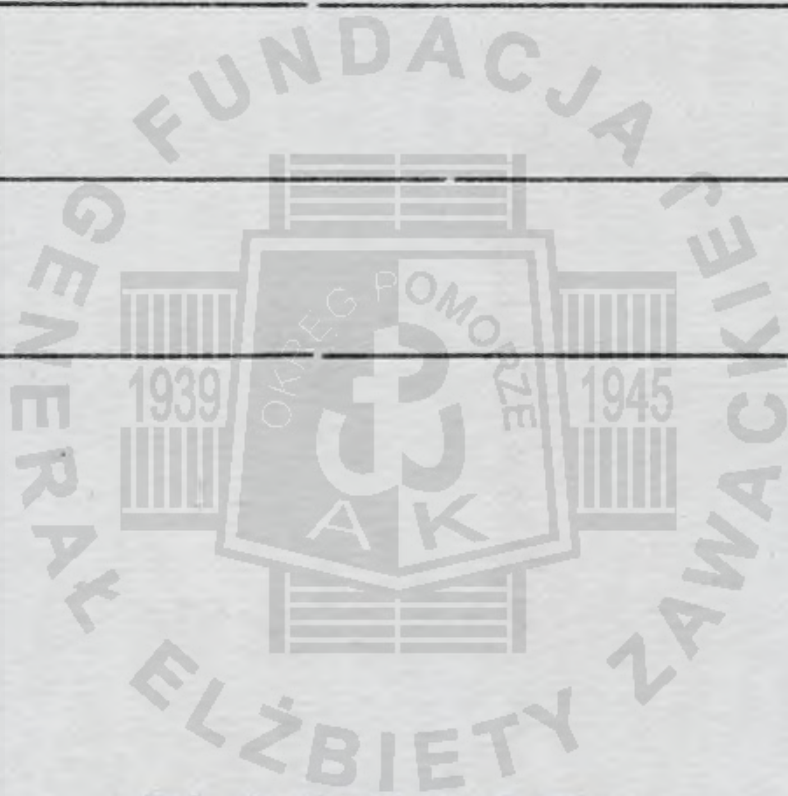

MEMORIAL
General Marii Wittek

materiały
zyswane przez
r. Sójkowską
oznaczeń

JANUSZ Bogustawa
ps., "Wilga"

AK
Radom-
Kielce

1613/VSK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

JANU62 Bogusława

K/13/125K

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie ✓

I₁ RELACJA

Relacja opracowana przez A. Sojkowa,
Poznań 1998, mps, s. 1-3.

1613 / WSK

Materiały przystąpienia
przez A. Sójkawa
2.03.1999, L.dz. 553/WSK/99

Harcmistrzyni Bogusława Janusz pseud. "Wilga" ur. 11 marca 1899 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim. Zmarła 4 sierpnia 1984 r.

Całe życie związana była ze szkołą i harcerstwem. Ukończyła Seminarium Nauczycielskie w Ostrowcu Świętokrzyskim. Była nauczycielką kilka lat na Górnym Śląsku, a potem aż do emerytury w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Już w seminarium pełniła funkcję drużynowej w powstałej tam w r. 1918 drużynie harcerskiej. Organizowała drużyny na Śląsku, a następnie również w Ostrowcu. Szeregi harcerskie rozrastały się szczególnie w okresie kiedy była hufcową - posiadała bowiem wyjątkowy zmysł organizacyjny, umiejętność przekazywania ideałów harcerskich i pozyskiwania młodzieży.

W roku 1938 było już 26 drużyn i gromad zuchowych. Ostrowiecki hufiec promieniował na okolice. Tuż przed wybuchem wojny zorganizowała "Pogotowie Harcerek". Harcerki obsługiwały na dworcu kolejowym punkt dożywiania dla przejeżdżającego wojska. Punkt ten czynny był również w czasie działań wojennych.

Po wkroczeniu Niemców harcerstwo w Ostrowcu nadal istniało. Prowadziła je niezastąpiona hufcowa Bogusława Janusz. Utrzymywała kontakty z krajowymi władzami harcerskimi w Warszawie, gdzie odbywały się zakonspirowane odprawy delegatek z terenu. Harcerki ostrowieckie były również szkolone na kursach samarytanek i łączniczek. Kursy te odbywały się w domach harcerek. Mimo wojny i zagrożeń organizacja harcerska żyła, a hufcowa utrzymywała stały kontakt z dziewczętami.

Kiedy więc w r. 1943, na zasadzie porozumienia między władzami wojskowymi Armii Krajowej, a władzami Związku Harcerstwa Polskiego, powierzono Bogusławie Janusz zorganizowanie na nowo sieci łączności oraz kancelarii Sztabu Obwodu Opatowskiego AK*, nie było jej trudno znaleźć odpowiednich kandydatów do tej odpowiedzialnej pracy.

Dzięki znajomości harcerek, wielu harcerzy i chłopców spoza harcerstwa oraz ich rodzin, zdolnościom organizacyjnym i charyzmie, jaką posiadała, Bogusława Janusz zorganizowała dobrze działającą, zakonspirowaną łączność obwodu obejmującego 5 podobwodów i teren 24 gmin - również okolice Gór Świętokrzyskich oraz obsługę kancelarii sztabu.

Po zaprzysiężeniu harcerki obsługiwały łączność sztabu z poszczególnymi wydziałami, łączność z Okręgiem. Chłopcy zapewniali łączność z podobwodami (na rowerach) oraz oddziałami leśnymi. Ważną rolę pełniły punkty kontaktowe zorganizowane w mieszkaniach, sklepach, zakładach usługowych.

*mającego siedzibę w Ostrowcu Świętokrzyskim, w Okręgu Re-
dowski - Kieleckim "Jodła"

1/12

W swoich wspomnieniach odniosła się w ten sposób do pracy podopiecznych: "Nigdy nie było wykroczeń przeciw konspiracji ani innych niedociągnięć a przecież przez ręce łączników - chłopców przechodziły duże sumy pieniędzy. Większość młodzieży była harcerską, a pozostała młodzież też była dzielna, wierna i oddana sprawie".

Zdarzały się i momenty zagrożeń. Dzięki jednak mądrości, przewidywaniu i odwadze Bogusławy Janusz udało się zminimalizować ich skutki. Największym zagrożeniem była zdrada "Motora" (oficer w zgrupowaniu "Nurta" - agent gestapo), przy którym, po zlikwidowaniu, znaleziono adresy wielu punktów kontaktowych w Ostrowcu i innych miastach. Zadaniem łączności było pocztą alarmową zawiadomić Okręg. Bogusława Janusz z narażeniem życia w nocy, po godzinie policyjnej przebywała kilka kilometrów, aby przekazać tę pocztę przez punkt kontaktowy na przejeździe kolejowym do pociągu w kierunku Skarżyska. Dzięki temu udało się ocalić wiele ludzi zaangażowanych w pracę konspiracyjną. Niestety były i ofiary. W związku ze zdradą "Motora" dostał się w ręce gestapo adres punktu kontaktowego na podobwoły, prowadzony przez pana Karola Kandziore. Został on aresztowany wraz z trójką dzieci. Niebezpieczeństwo było olbrzymie, ponieważ dzieci-łącznicy znały ludzi i pocztę. Zaaresztowane dzieci zostały wykupione za duże pieniądze z więzienia i wysłane do Bochni. Pan Karol Kandziora, patriota bezgranicznie oddany pracy podziemnej, nie wydał nikogo. Maltretowany zginął w obozie koncentracyjnym w Gross-Rosen.

Przez cały czas zagrożenia szefowa nie rozstawiała się z fiołkami cjanku. Bardziej niż o siebie bała się współpracujących z nią ludzi, o dziewczęta. W trudnych sytuacjach wołała sama się narazić.

Wyrazy uznania dla Bogusławy Janusz, szefowej łączności w Obwodzie Opatowskim AK, przekazał po wojnie w liście do niej kapitan Jan Wojciechowski za wysiłek w pracy konspiracyjnej, zaznaczając, że "na innych terenach łączność ta rwała się często, a na terenie Obwodu Opatowskiego AK nigdy nie zawiodła, dzięki dobrej organizacji i odpowiedniemu doborowi ludzi."

Po wojnie rozpoczął się spontaniczny rozwój harcerstwa. Bogusława Janusz wróciła do zawodu nauczycielskiego i znowu z niesłabnącą energią oddała się pracy w harcerstwie.

Jej zasługi w tajnym harcerstwie i w Armii Krajowej oraz działalność powojenna zostały uwieńczone takimi odznaczeniami, jak: Krzyż Walecznych, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski i innymi odznaczeniami.

Opracowała: Anna Sójkwa zd. Kłos pseud. "Beta"
sekretarka - maszynistka kancelarii
Dowództwa Obwodu Opatowskiego AK.

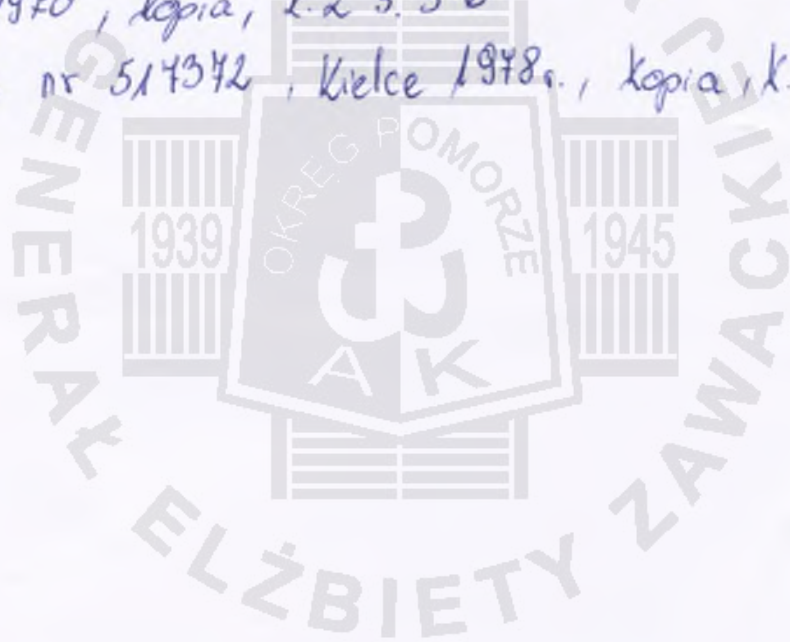
Źródła:

- Relacja Bogusławy Janusz o historii Hufca Harcerskiego w Ostrowcu Świętokrzyskim (relacja znajduje się w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk, co potwierdza informacja w książce "Harcerki 1939-1945" str. 108, 109, 192, 462).
- Relacja Bogusławy Janusz o pracy w AK jako szefa ref. V Łączność Obwodu Opatowskiego (znana mi osobiście),
- Wojciech Borzobohaty: Jodła, str. 190, 199, 200, 201,
- Marian Tadeusz Mazur "Bończa": Szumiały nam Świętokrzyskie Jodły, str. 25, 108, 109-115.

I 12 Dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

- Legitymacja nr A-400, odznaka żołnierszy Armii Krajowej b. Okręgu Radomsko-Kieleckiego, kopia, k. 2, s. 1-2
- Zaświadczenie nr KD18138/W, odznaczenie Srebrnym Krzyżem Zasługi z Pieczkami, Warszawa 1940, kopia, k. 2 s. 3-4
- Zaświadczenie nr DK18026/W, odznaczenie Krzyżem Walecznych, Warszawa 1940, kopia, k. 2 s. 5-6
- Zaświadczenie nr 514342, Kielce 1948, kopia, k. 1 s. 4

I/11

ODZNAKA
żołnierzy Armii Krajowej
b. Okręgu Radomsko-Kieleckiego
w skład którego wchodziły:

SZTAB OKRĘGU

Inspektoraty:
Radomski, Starachowicki, Sandomierski,
Kielecki, Częstochowski.

Obwody:
Radomski, Kozienicki, Iłżecki, Konecki,
Sandomierski, Opatowski, Kielecki, Buskowski,
Jędrzejowski, Włoszczowski, Częstochowski,
Radomszczański.

Oddziały partyzanckie w:
obwodach i inspektoratach oraz
„Zgrupowanie Partyzanckie Ponury”

Korpus Kielecki:

2 Dywizja Piechoty Legionów z pułkami:
2 ppleg., 3 ppleg., 4 ppleg.

7 Dywizja Piechoty z pułkami:
27 pp. i 74 pp.
72 pp.

LEGITYMACJA NR ^{1/2/2} ~~A-400~~

Imię **Bogusława**

Nazwisko **Janusz**

Pseudonim **"Sowa" "Wilga"**

Przydział organizacyjny w latach wojny

Obwód Opatów.

Wyżej wymieniony był żołnierzem Armii
Krajowej na terenie Okręgu
Radomsko-Kieleckiego

i jest uprawniony do noszenia Odznaki Okręgu

Wojciech Borzobohaty
WOJCIECH BORZOBOHATY
b. Szef Sztabu Okręgu
„Wojan”
ppłk. dypl.

Ostrowiec Świętokrzyski
Pl. Wolności Nr 42
woj. Kielce

1/13

MINISTERSTWO
OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT KADR

ZAŚWIADCZENIE
o odznaczeniu

Dz. III, zał. 63. Wojsk. Druk. w Łodzi, zam. 872
z 27.03.65. CW-66225

ZAŚWIADCZENIE

Nr **KD/8138/W**

WARSZAWA

dnia **3 lipca** 19 **70**.

Zaświadcza się, że

Obywatel

JANUSZ Bogusława

(nazwisko i imię)

c. Józefa

(imię ojca)

za udział

w walkach z hitlerowskim okupantem

w latach 1939–1945

został przez kompetentne władze

odznaczony

Srebrnym Krzyżem Zasługi

z Mieczami

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

Kielbaso

JK/4

Ostrowiec Świętokrzyski
ul. Pl. Wolności Nr 42

76/5

MINISTERSTWO
OBRONY NARODOWEJ
DEPARTAMENT KADR

ZAŚWIADCZENIE
o odznaczeniu

Dz. III, zał. 63. Wojsk. Druk. w Łodzi, zam. 872
z 27.03.65. CW-66225

ZAŚWIADCZENIE

Nr DK/8026/W

WARSZAWA
dnia 3 lipca 1970 r.

Zaświadcza się, że
Obywatel
JANUSZ Bogusława

(nazwisko i imię)

c. Józefa

(imię ojca)

za udział
w walkach z hitlerowskim okupaniem
w latach 1939–1945
został przez kompetentne władze

odznaczony
Krzyżem Walecznych

SZEF DEPARTAMENTU KADR MON

12/16

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW O WOLNOŚĆ
I DEMOKRACJĘ
ZARZĄD WOJEWÓDZKI

w Kielcach

Z A Ś W I A D C Z E N I E № 517372

Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację stwierdza, że
JANUSZ BOGUSŁAWA c. Józefa

Obywatel [ka] _____ [imię i nazwisko]

syn [córka] ur. 11 marca 1899 r. urodzony [a] _____

_____ w Ostrowiec _____
[dzień, miesiąc, rok] [miejscowość]

zamieszkały [a] w Ostrowiec Pl. Wolności 42

— jest członkiem zwyczajnym ZBoWiD, nr legitymacji * 18931

— ~~odpowiada warunkom przewidzianym dla członków ZBoWiD *~~

Zaświadczenie jest dokumentem stwierdzającym prawo do korzystania ze świadczeń określonych w Ustawie z dnia 23 października 1975 r. „o dalszym zwiększeniu świadczeń dla kombatanów i więźniów obozów koncentracyjnych”, [Dz. U. Nr 34, poz. 186].

Jednocześnie stwierdza się, że w rozumieniu przepisów art. 8 tej Ustawy do okresu zatrudnienia wymienionemu [nej] zalicza się następujące okresy działalności kombatanckiej oraz okresy uwięzienia w hitlerowskich obozach koncentracyjnych:

- działalność w ruchu oporu od 1.I.1943 r. do 19.I.1945 r.

_____

_____

_____

[rodzaj działalności okres od — do]

Łącznie 2 lata 1 miesiąc

WICEPREZES
Zarządu Wojewódzkiego ZBoWiD

nigr Jan Regiell
podpis Sekretarza Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

PREZES
[Podpis]
podpis Prezesa Zarządu
Wojewódzkiego ZBoWiD
i pieczęć służbowa

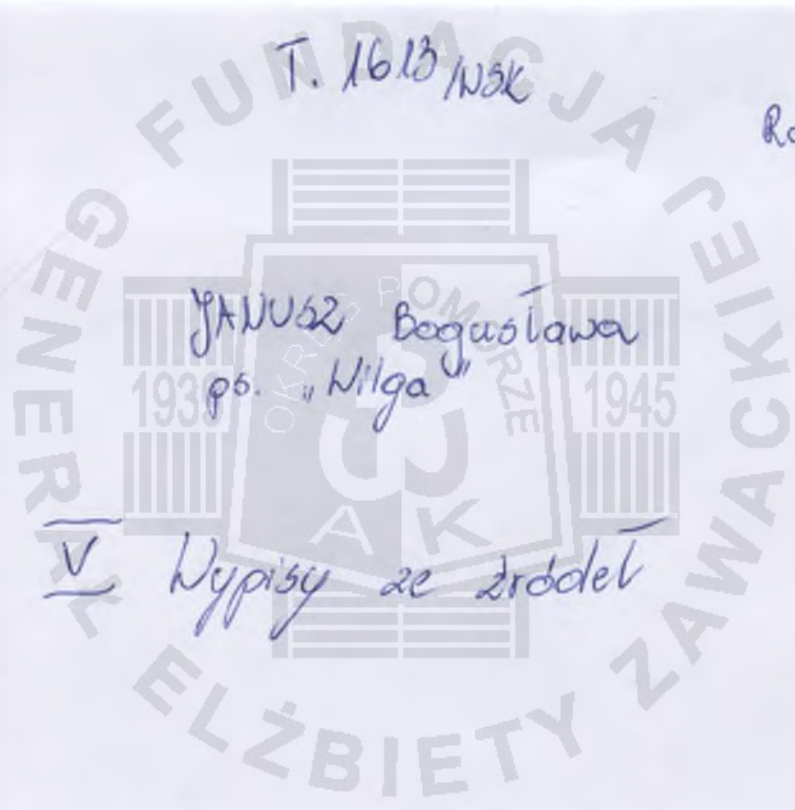
Kielce _____ dnia 30 maja _____ 197 8 roku

* niepotrzebne skreślić

111

T. 1613 WSK

AK
Radom-Kielce

JANUSZ Bogusławski
ps. "Wilga"

V Wypisy ze źródeł

i

AK
Radom-
Kielce

JANUSZ BOGUSŁAWA
ps. Wilga

Oświadczenie B. Janusza dristelnora
koup. A. KTos
zob.

A. KTos, T. WSK, I/2, s. 1.

MG2 99

T. 16/3 /NSK

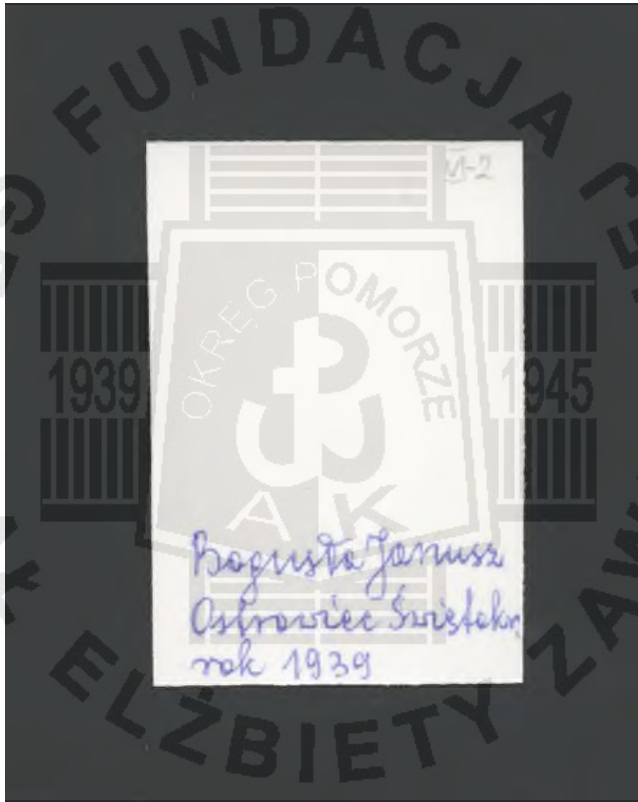
Ak
Radom-Kielce

JANUSZ Bogusławski
ps. „Wilga”

VI

Fotografie

JANUSZ Bogusława

